

Література:

1. Корунець І. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2011. 448 с.
2. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). Черкаси: Брама, 2014. 276 с.
3. Білоноженко В. Гнатюк І. Словник фразеологізмів української мови. Режим доступу: <https://archive.org/details/slov557>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-073-5-1-49>

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КОНЦЕПТІВ EPIDEMIC, PANDEMIC ТА CORONAVIRUS У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Гахарія К. В.

*аспірантка кафедри англійської філології
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Наразі лінгвістична наука прагне досліджувати внутрішні когнітивні процеси особистості, їхні особливості, передумови виникнення тих або інших явищ у нашій свідомості, а також вплив цих чинників на мотивацію дій і людську поведінку. Саме через це наукові розвідки у сфері когнітивної лінгвістики, зокрема, ті, що розкривають досі не відомі факти про особливості співвідношення людської свідомості та пізнання через засоби мови, мають високий пріоритет у мовознавчих студіях. Одним із прикладів таких актуальних сфер наукового пошуку є вивчення концептів, їх функціонування та впливу на суспільство.

Пандемія коронавірусу внесла свої корективи у порядок денний людства. Так, сучасний науковий дискурс активно поповнюється роботами, пов'язаними із медициною, хворобами та способами захисту здоров'я. Тема COVID-19 проникла в усі галузі знань; не стали виключенням і мовознавчі розвідки. У них чимало уваги присвячено неологізмам, утвореним у зв'язку з пандемією; формуванню концепту **CORONAVIRUS** та його проявам у мас-медійному дискурсі; вивченню впливу функціонування у масовій свідомості цього концепту на поведінку та психіку людей тощо. Утім, на наш погляд, залишаючи поза увагою споріднені концепти **EPIDEMIC, PANDEMIC** та їхній взаємозв'язок із концептом **CORONAVIRUS**, лінгвісти оминають значний пласт

фактологічної інформації, яка допомогла б глибше осягнути специфіку теми.

Метою дослідження є спроба проаналізувати концепти *EPIDEMIC*, *PANDEMIC*, *CORONAVIRUS* та простежити їхній взаємозв'язок.

Теоретичну та методологічну основу дослідження склали роботи С. Воркачова, В. Іващенко, О. Кубрякова, П. Мацькова, О. Мороз, М. Полужина, Т. Телецької, Ж. Ху, С. Шишкіна, Ж. Янга та інших.

Для повноти усвідомлення теми дослідження пропонуємо детальніше ознайомитися зі смисловим наповненням зазначених концептів, а також із засобами їхньої мовної репрезентації. Наголосимо, що у рамках цієї роботи ми будемо звертатися до англомовного дискурсу.

Можна стверджувати, що концепт *CORONAVIRUS* є досить новим явищем англомовного дискурсу. Зокрема, його формування у людській свідомості чітко пов'язано зі спалахом ковіду. Так, наприклад, Online Oxford dictionary пропонує одразу два варіанти пояснення лексеми «коронавірус»: «1. Any of a group of RNA viruses that cause a variety of respiratory, gastrointestinal, and neurological diseases in humans and other animals. 2. A disease caused by a coronavirus, in particular Covid-19» [4]. Звертаємо увагу на те, що уточнене друге визначення Оксфордського онлайн-словника є обґрунтованим саме пандемією COVID-19. Online Cambridge dictionary тлумачить це слово як «...a type of virus that causes diseases in humans and animals. In humans, it usually causes respiratory infections (in the nose, throat, or chest) that are not serious, but that can sometimes cause more serious infections that can kill people» [3]. Підкреслимо, що ці визначення є нейтральними, тобто, позбавленими яскраво вираженої емоційної складової. Більше того, вони належать до суто медичного дискурсу.

Утім, насправді ж, шляхи репрезентації концепту *CORONAVIRUS* є значно ширшими та більш емоційно забарвленими, що знаходить відображення у побутовому мовленні, а також – у матеріалах мас-медійного дискурсу. Так, наприклад, згідно з дослідженням «Sentiments and emotions evoked by news headlines of coronavirus disease (COVID-19) outbreak» найбільш частими лексемами, які використовувалися у заголовках стосовно коронавірусу, були: ««death», «quarantine» «hospital», «fight», «epidemic», «fear», «infection», «disease», «battle» and «threat»» [2]. Таким чином, структура концепту *CORONAVIRUS* включає у себе основні ознаки (хвороба, вірус) та додаткові когнітивні характеристики (смертність, карантин, страх тощо).

Аналізуючи концепт *EPIDEMIC*, варто взяти до уваги і його багатовікову еволюцію, а також роль епідемій у ході розвитку

суспільства. Очевидно, що цей концепт має значно більше додаткових когнітивних ознак, ніж вищезгаданий *CORONAVIRUS*. Звертаючись до Encyclopaedia Britannica, знаходимо сучасну інтерпретацію поняття епідемії: «Epidemic, an occurrence of disease that is temporarily of high prevalence. <...> The rise and decline in epidemic prevalence of an infectious disease is a probability phenomenon dependent upon transfer of an effective dose of the infectious agent from an infected individual to a susceptible one» [5]. Отже, цей концепт має чітко визначені основні ознаки: хвороба та інфекція-збудник.

Разом із тим, за більше ніж два тисячоліття функціонування у людській свідомості цього концепту, він устиг набути численних асоціативних й емоційних ознак та конотацій [6]. Його інтерпретаційне поле включає у себе такі зони: оцінну (концепт зазвичай сприймається негативно); регулятивну (потребує лікування та захисту здоров'я населення); соціо-культурну (у різних країнах концепт *EPIDEMIC* має власну специфіку тлумачення, зумовлену історичними та культурними чинниками, сюди ж входить і релігійно-містична складова інтерпретаційного поля) та інші.

Якщо ж аналізувати синоніми до слова «epidemic», запропоновані Roget's 21st Century Thesaurus, серед них знайдемо: «widespread catching, communicable, contagious, endemic, general, infectious, pandemic, prevailing, prevalent, rampant, rife, sweeping, wide-ranging; widespread disease contagion, endemic, growth, outbreak, pest, pestilence, plague, rash, scourge, spread, upsurge, wave, what's going around» [8]. Цей синонімічний ряд дозволив нам зробити кілька цікавих спостережень. По-перше, концепт *EPIDEMIC* містить і додаткові пасивні ознаки, які вже втратили свою актуальність («what's going around» – зумовлено етимологією самого слова епідемія). По-друге, у лексикографічному матеріалі знаходимо вплив деяких масштабних історичних епідемій на формування стійких асоціативних зв'язків із ними (*EPIDEMIC = PLAGUE*, *EPIDEMIC = PESTILENCE*, *EPIDEMIC = RASH*). Цікавим є і той факт, що автори тезауруса пропонують визначати лексему «pandemic» як синонімічну до «epidemic».

На нашу думку, концепт *PANDEMIC* доцільно розглядати як субконцепт, який входить до складу концепту *EPIDEMIC*. Звернувшись до тлумачення лексеми «pandemic», ми з'ясували певні нюанси семантичного навантаження: «adj. (of a disease) prevalent over a whole country or the world; noun An outbreak of a pandemic disease» [7]. Таким чином, його основними ознаками є хвороба і велика територіальна поширеність. Колектив російських авторів подав досить вичерпний

перелік основних і додаткових ознак концепту PANDEMIC: «1. Шкода для здоров'я. 2. Поширення на великій території. 3. Знаходження на карантині або у самоізоляції. 4. Зміни у звичному житті людей. 5. Неприятливі обставини для ведення бізнесу. 6. Додатковий прибуток. 7. Обов'язкові використання засобів захисту органів дихання. 8. Додаткові витрати на медичне обслуговування. 9. Засіб впливу на виборців у передвиборних гонках. 10. Перешкода для сімейних зустрічей і свят. 11. Боротьба з пандемією» [1]. Як бачимо, значна кількість оцінних й асоціативних ознак цього концепту пов'язана із впливом коронавірусу та карантинних обмежень 2020 року, що прямо свідчить про взаємовплив концептів *CORONAVIRUS* та *PANDEMIC*.

Проаналізувавши джерельну базу щодо визначених концептів і з'ясувавши їхні основні та додаткові ознаки, ми дійшли висновків, що концепти *CORONAVIRUS*, *EPIDEMIC* та *PANDEMIC* є справді взаємопов'язаними. Можна стверджувати, що концепт *EPIDEMIC* у цьому ланцюгу є фундаментальним, оскільки він являє собою ширше поняття. Більше того, спираючись на багатовікову еволюцію цього концепту, дізнаємося, що до його складу входить чимало додаткових сенсів, метафоричних значень, емоційних та асоціативних навантажень тощо. У свою чергу, концепт *PANDEMIC* є субконцептом, що є складовою *EPIDEMIC*, адже явище пандемії тісно пов'язана з епідеміями, але є вужчим за своїм значенням. Більше того, ми знайшли взаємозв'язок і взаємовплив між концептами *PANDEMIC* та новим концептом в англomовному дискурсі – *CORONAVIRUS*. Так, до прикладу, завдяки виникненню концепту *CORONAVIRUS* склад концепту *PANDEMIC* набув більше додаткових ознак. У цілому, зазначені концепти мають багато спільних рис, входять до медичного й епідеміологічного дискурсу, але у зв'язку з певними історичними обставинами широко використовуються як в побутовому, так і в масмедійному дискурсі.

Розуміючи, наскільки сильним є зв'язок цих концептів, ми матимемо уявлення про те, яким чином можна регулювати емоційну складову їхнього сприйняття для того, щоб мінімізувати стрес при зіткненні людства з відповідними явищами. Саме тому, на нашу думку, ця тема потребує подальших глибших досліджень.

Література:

1. Гуляева Е., Клюкина Ю., Давыдова Е., Мордовина Т. (2020). Репрезентация концепта «ПАНДЕМИЯ» в современных англоязычных

СМИ. Мир науки, культуры, образования, (6 (85)), 616-619.
DOI: 10.24412/1991-5500-2020-685-616-619

2. Aslam, F., Awan, T.M., Syed, J.H. *et al.* Sentiments and emotions evoked by news headlines of coronavirus disease (COVID-19) outbreak. *Humanit Soc Sci Commun* 7, 23 (2020). <https://doi.org/10.1057/s41599-020-0523-3>

3. Coronavirus. (n.d.) Retrieved from: <https://bit.ly/3v3bTle> (accessed 18 April 2021).

4. Coronavirus. (n.d.) Retrieved from: <https://bit.ly/3dtZqI0> (accessed 18 April 2021).

5. Editors of Encyclopaedia Epidemic. *Encyclopedia Britannica*. (2020) Retrieved from: <https://www.britannica.com/science/epidemic> (accessed 18 April 2021).

6. Martin, P., Martin-Granel, E. (2006) 2,500-Year Evolution of the Term Epidemic. *Emerging infectious diseases*, vol. 6, no. 12, pp. 976-80. Retrieved from: 10.3201/eid1206.051263 (accessed 10 March 2021).

7. Pandemic. (n.d.) Retrieved from: <https://bit.ly/3alEgK7> (accessed 18 April 2021).

8. Roget's 21st Century Thesaurus, 3rd edition. (2005) New York: A Delta Book.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-073-5-1-50>

THE DYNAMIC PARAMETER OF INTONATION OF RURAL STATIC LANDSCAPE DESCRIPTIONS IN ENGLISH PROSE

Humeniuk I. L.

Doctor of Philosophy,

Senior Lecturer at the English Language Chair

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

Sumy, Ukraine

The problem of defining, classifying the description as one of composite-and-speech forms of a fiction text, distinguishing its lexical and grammar peculiarities and ascertaining its role and place in the text is not new in the sphere of philological research. The description, and the landscape description in particular, attracted attention of many scholars who viewed it in many aspects, in linguistic and artistic ones as well. But studying landscape descriptions didn't lose its actuality in the facet of its intonation organisation,